

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування
Старосинявського районного суду Хмельницької області

30.04.2025

м. Хмельницький, 2025 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 30.04.2025 групою національного превентивного механізму (далі – група НПМ) здійснено відвідування Старосинявського районного суду Хмельницької області (далі – суд).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Шейгец Оксана Миронівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Осередчук Ольга Михайлівна, представник громадської організації;

Касянюк Алла Анатоліївна, представник громадської організації.

Старосинявський районний суд Хмельницької області розташований за адресою: 31400, Хмельницька область, Хмельницький район, селище Стара Синява, вул. Грушевського, буд. 53 (далі – суд, районний суд).

Керівництво суду:

Голова суду – **Гринчук Світлана Миколаївна**.

Керівник апарату суду – **Москаленко Світлана Василівна**.

Відповідно до статті 22 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», об'єкт відвідування є судом першої інстанції та здійснює правосуддя у порядку, встановленому законом. Суд розглядає цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку, визначених процесуальним законом.

Суд розміщено у двоповерховій адміністративній будівлі (фото 1, 2).

На вході до приміщення суду є інформація про найменування судового органу. Охорона приміщення суду та пропускний режим до суду здійснюється працівниками територіального підрозділу Служби судової охорони України. Пропускний пост знаходиться на першому поверсі суду.

У приміщенні суду, у холі першого поверху встановлені інформаційні стенди з наявною інформацією про графік прийому громадян, телефони гарячих ліній Державної судової адміністрації України, надання безоплатної правничої допомоги, правила та обов'язки учасників судових процесів, розміщений список справ призначених до розгляду суду, а також зразки звернень до суду тощо.

Штатна чисельність апарату суду становить 17 штатних одиниць. Незважаючи на те, що по штату у суді передбачено 4 суддів, судочинство у суді здійснюють фактично 3 судді, із них 1 суддя знаходиться у відрядженні.

У суді облаштовано два зали судових засідань, один з яких для розгляду кримінальних справ. Зали судових засідань розміщені на другому поверсі будівлі суду.

Відповідно до вимог Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», які затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 №175 (далі – ДБН В.2.2-26:2010) зал судових засідань для розгляду кримінальних справ обладнаний загородженням зі спеціального захисного скла для розміщення підсудних (засуджених), лава для розміщення підсудних (засуджених) осіб прикріплена до підлоги (фото 3, 4).

Вікна залу для розгляду кримінальних справ обладнані заґратованими решітками. Також зал судових засідань для розгляду кримінальних справ обладнаний системою відеоконференцзв'язку для проведення судових засідань у режимі відеоконференції.

На виконання вимог пункту 5.11 ДБН В.2.2-26:2010, пункту 14 Інструкції з організації конвоювання, що затверджена Наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція) у суді обладнано огорожену стоянку для заїзду спеціального автотранспорту варти та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних).

На розгляді в суді у 2024 році перебувало 770 справ та матеріалів, з них 58 справ кримінального судочинства, 7 справ адміністративного судочинства, 374 справи цивільного судочинства та 331 справа про адміністративні правопорушення.

За отриманою у суді інформацією у 2024 році вартіві справи на розгляді не перебували. У 2025 році, станом на момент відвідування, для розгляду кримінальних проваджень до суду із державної установи «Хмельницький слідчий ізолятор» було конвойовано 2 підсудних (засуджених).

У суді підсудним (засудженим) забезпечено доступ до питної води, встановлено кулер з питною водою, наявна укомплектована аптечка, у якій протермінованих медикаментів не виявлено (фото 5).

Скарг від підсудних (засуджених), адмінарештованих осіб на умови тримання та неналежне поводження, за інформацією керівника апарату суду, на адресу суду протягом 2025 років не надходило. Факти заподіяння тілесних ушкоджень чи насильницького заподіяння смерті утримуваного під час перебування у суді також не зафіксовані.

У будівлі суду облаштоване протирадіаційне укриття № 86390 на випадок сигналу «Повітряної тривоги». Проте, відповідно до Акту оцінки стану готовності захисної споруди цивільного захисту від 04.12.2024 дане укриття

потребує проведення ремонтних робіт та дооблаштування з метою приведення його у готовність до використання.

На момент відвідування в приміщенні суду не перебували обвинувачені (підсудні) чи засуджені.

Варто зауважити, що з метою з метою приведення приміщень суду до вимог Інструкції та ДБН В.2.2-26:2010, керівником апарату суду листом від 07.04.2025 № ЕП-01.4/72/25 - Вих до територіального управління Державної судової адміністрації України в Хмельницькій області скеровано лист щодо виділення додаткових бюджетних асигнувань на проведення будівельних (ремонтних) робіт та придбання необхідного обладнання для приміщення суду.

Попереднє відвідування суду групою НПМ не здійснювалось.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. Під час відвідування приміщень суду встановлено факт порушення вимог пункту 6.5.2. ДБН В.2.2-26:2010, де визначено, що кількість камер для підсудних (засуджених) слід передбачати виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ.

Беручи до уваги викладене, в зазначеному суді, де розташовано один зал судових засідань для розгляду кримінальних справ, має бути обладнано три камери. Натомість в суді відсутні камери для підсудних (засуджених).

Підсудні (засуджені) чекають на розгляд судових справ в приміщенні суду або в спеціальному автомобілі, що є несумісним із європейськими стандартами, які є відмінною ознакою демократичного суспільства. Утримання людей в таких умовах є приниження людської гідності.

Незабезпечення належними умовами підсудних (засуджених) призводить до порушення їх прав на гідні умови тримання.

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

2. У ході відвідування встановлено, що у суді порушуються правила пожежної безпеки, які затверджені наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417 «Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні». Зокрема, в приміщенні суду відсутня протипожежна сигналізація, що загрожує життю людей у разі виникнення пожежі.

3. Також зафіксовано порушення вимог пункту 7.1.9 ДБН В.2.2-26:2010 та пункту 13 Інструкції, а саме: у суді відсутній ізольований маршрут

конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених до зали судових засідань для розгляду кримінальних справ, у зв'язку з чим, обвинувачені, підсудні (засуджені) конвоюються доступним для третіх осіб коридором, що призводить до порушення їх прав та прав оточуючих на безпеку (фото 6).

4. Відповідно до вимог пункту 1.5 Примірних правил пропуску осіб до будинків (приміщень) судів, органів та установ системи правосуддя та на їх територію транспортних засобів, які затверджені наказом Державної судової адміністрації України та Служби судової охорони 30.01.2020 № 43/61, на вході до приміщення суду на контрольно-пропускному пункті не встановлено турнікет зі стаціонарною рамкою металодетектора.

Зазначене призводить до порушення права на безпеку як відвідувачів, працівників суду, так і підсудних (засуджених), а також підвищує ризики потрапляння та передачу заборонених предметів в приміщеннях суду.

5. У порушення вимог пункту 6.5.1 ДБН В.2.2-26:2010 та пункту 9 Інструкції, у суді відсутні приміщення для конвою та окремі санітарні вузли для підсудних (засуджених).

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України)

6. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 59 Конституції України, вимог пункту 6.5.2 ДБН В.2.2-26:2010 у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими), що унеможливлює реалізацію їх права на захист. Таке спілкування відбувається у залі судового засідання, чим не забезпечується його конфіденційність.

Зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху.

Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поведіння.

Порушення права осіб на рівний доступ до правосуддя (стаття 21 Конституції України, статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю)

7. Відповідно до вимог Державних будівельних норм України 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення» затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність), доступність для маломобільних груп населення повинна забезпечуватися фізичною можливістю і зручністю потрапляння та пересування об'єктом.

Так, у порушення вимог пунктів 5.3 та 6.3 ДБН Інклюзивність приміщення суду не обладнані зовнішніми та внутрішніми пандусами, у зв'язку з чим маломобільні групи населення, без сторонньої допомоги не можуть потрапити до залів судових засідань, канцелярії суду та інших приміщень суду (фото 7, 8).

8. У порушення вимог пункту 8.3.1 ДБН Інклюзивність в приміщенні суду відсутні тактильні інформаційні покажчики, які повинні дублювати плоско друковану текстову чи графічну інформацію у тактильному вигляді та шрифтом Брайля (фото 9).

9. Окрім цього, у порушення вимог пункту 11.5 ДБН Інклюзивність, санітарний вузол у приміщенні суду не пристосований для користування маломобільними групами населення, в тому числі, які переміщуються на кріслах колісних.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Хмельницькій області:

1. Опрацювати питання щодо додаткового фінансування Старосинявського районного суду, з метою проведення реконструкції виділеного окремого адміністративного приміщення під суд, відповідно до вимог Державних будівельних норм України.

2. Вжити заходи щодо запобігання порушень, що призводять або можуть призводити до порушень прав людини.

Старосинявському районному суду Хмельницької області:

1. Забезпечити облаштування кількості камер для підсудних (засуджених) з розрахунку три камери на зал судових засідань для розгляду кримінальних справ.

2. Забезпечити в будівлі суду окремі приміщення для конвою та санітарно-гігієнічні приміщення для підсудних (засуджених).

3. Забезпечити ізольований маршрут конвоювання підсудних (засуджених) до зали судових засідань для розгляду кримінальних.

4. Забезпечити встановлення в будівлі суду системи протипожежного захисту.

5. Обладнати у суді на контрольно-пропускному пункті турнікет зі стаціонарною рамкою металодетектора.

6. Облаштувати у суді кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими).

7. Створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до приміщення суду.

Додаток: фотознімки на 3 арк.

Керівник групи НПМ

головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини

Оксана ШЕЙГЕЦ

фото 1

фото 2

фото 3

фото 4

фото 5

фото 6

фото 7

фото 8

Фото 9

